

M. A. Jacobsen — tann stóri savningarmaðurin

— Sjeyti ár eru nú liðin, síðani M. A. Jacobsen við dyggum stuðuli frá vælvildarfólkum fór undir at broyta gomlu bókasavnnsskipanina, soleiðis at Færøe Amts offentlige Bibliotek, kundi gerast eitt landsbókasavn við teimum skyldum og uppgávum, sum eitt slíkt átti at hava, segði Martin Næs, landsbókavørður, m.a. í fyrilestri sínum um M. A. Jacobsen í Kommunuskúlahøllini í Havn í sambandi við handan av bókmentavirðislønnum og hundrað ára minningardag M. A. Jacobsen. Vit prenta áhuga-verda fyrilestur hansara.

Í 1919 fekk M.A. Jacobsen frá lögtinginum litið upp í hendi at endurskipa tað føroyska bókasavnsverkið. Í hesum sambandi nam hann sær kunnleika um bókasavn og bókasavnsviðurskipti í Danmark árin 1919–1920. Hann hevði áður verið í Danmark, varð studentur úr Keypmannahavn 1910, og hann las eitt skifti við lærda háskúlan har.

Hann var staddur í Havn undir 1. veraldarbardaga, og her virkaði hann tá sum lærari við Realskúlan og við Lærarskúlan. Livsstarv hansara var bókavørður á Landsbókasavninum, har hann starvaðist til 1944, tá ið hann andaðist bara 52 ára gamal.

Um hetta mundið — í 1920 — vóru liðin næstan 100 ár, síðan tankin um at seta bókasavn á stovn vaknaði í Føroyum.

Lestrarfelagið

Í 1826 var eitt lestrarfelag

Framhald á síðu 16

er gamalt sagt um sovrðið arbeiði. »Jú«, svarar Friðriks-Petur, »soleiðis hava vit sagt, síðan norðmenninir vóru her«. Norðmenn høvdu verið við til at spreingja gjøgnum hamarin sunnan fyri Skopun og gera annað arbeiði, tá ið bygðavegurin var gjørdur til Sands tíðliga í hesi öldini. Tá skuldi bókin fara so stillisliga í lumman aftur, sigur segan. Hver ið man vera heimildarmaður at hesi søgu, sigst einki um, men eg havi illbatan av, at hann er eingin annar enn Mass sjálvur, tí tann, ið ikki eigur eitt vist mát av sjálvsspeii, røkkur ikki langt sum orðasavnari.

Á millumblið innbundin í smáar føroyskar álmakkar úr 20- og 30-árunum er ymiskt forvitnisligt skrivað um stórar og smáar hendingar í bókasavnsarbeiðinum, m.a. spurningar frá fólki um mangt og hvat burtur og heima, sum bókur kunnu vita frá at siga. Eisini tykist bókasavnið við Massi á odda at hava verið málslig upplýsingarmiðstøð, líkt málstovu okkara nú á døgum, eisini tá ið um galt at finna føroyskt orð ella heiti í staðin fyri útlandskt. Soleiðis er t.d. skrivað fyri 25. mars 1928. »C. Holm Isaksen blaðstjóri hevur boðið J. Dahl, Simuni av Skarði,

H.J. Mikkelsen, fútanum (Sundorph) og M.A. Jacobsen til fundar (á lesistovuni) at samráðast um navn fyri »Spejder«. Allir vóru á einum máli um at geva orðinum »skottari« besta viðmæli. Ivaleyst hava teir havt orðið at skottast í huga til at týða danska sagnorðið at spejde, at skimast uttan um seg el.tíl., men hitt enska scout man eisini hava verið við í leiki. Hetta orðið skottari hevur ikki verið langlívað, um tað nakrantíð kom út millum fólk. Tað sigrandi orðið var sum kunnugt skóti, ið er enska orðið scout lagad at føroyskum ljóðlikindum. Hver, ið er meist

ari fyri tí, veit eg ikki at siga. Mangt og hvat annað hevur verið spurt um, men tíverri stendur altíð spurningurin einsamallur og ikki, hvat ið svarað hevur verið. Eg kann nevna nakrar spurningar: Hvussu eitur eftirfølgir á føroyskum? Ein spyr um føroyskt heiti fyri kiosk, annar hvussu museum eitur á føroyskum. Hvussu eitur Lyn á føroyskum? Hvussu verður navnið Malan bent? Hvussu eitur Stofskifte á føroyskum? Og Mistbænk? Mangt, mangt annað verður spurt um — tá sum nú leitaðu føroyingar eftir máli sinum. Ikki munnu so mong hava spurt, uttan at tey

høvdu góða royndir av Massi sum málkønum manni.

Við fevndi áhugi M.A. Jacobsens um føroyskt mál og føroyska mentan — onnur gera tí her í kvöld skil. Her skal eg bert nevna fólkanøvnini aftrat. Saman við Chr. Matras gav hann í 1930 hin henta litla navnalista »Føroysk fólkanøvn«, sum man hava átt stóran lut í gongdini í navngávuni hin føroyska vegin. Litið mundi hann gruna, at so langt skuldi ganga, áðrenn vit gjørdust okkum sjálvum ráðandi í fólkanavnámálum. Hansara luti kunnu vit eisini takka, at hóast alt

er komið so nær málinum, sum nú er.

M.A. Jacobsen var málkønur sum fáur fyrr ella seinni. Í øllum, sum hann gav frá sær á prenti, vandaði hann sær um orðaval og stíl, og enn á døgum er mangt at læra av at lesa frálíku greinir hansara og søgur, bæði frumskrivaðar og týddar, og yrkingar við. Í øllum vildi hann lynna undir føroyskt mál.